

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A temesvár-budai színészet.

A temesvár-budai színészet házasviszonyáról mostanában ismét többet beszélnek, mint a mennyit tisztes házasviszonyról beszélni szabad volna. Már Temesvár közgyűlési termét is viharral fenyegette a kérdés. Ám Telbisz polgármester kimagyarázta a dolgot és a drámai lendülettel induló jeleneteknek derűs vigjátéki csattanót adott. A mit különben mondott, az mind a mellett szól, hogy ennek a házasviszonynak sokkal erősebb erkölcsi és anyagi alapja van, semhogy apró félreértések, emberi tévedések és kisebb hibák, vagy könnyelműen szőtt bonyodalmak meglazíthatnák még mielőtt természetes rend szerint le nem élte volna az életét. A temesvár-budai színészet egymásrautaltsága folyamatának előbb normálisan be kell fejeződnie. Az egyik részen, úgy mint a másikon ki kell várni a színészet állandósítására való alkalmas időt. Ennek pedig — nézetem szerint — első föltétele ugy Temesvárott, mint Budán az állandó színház fölépítése. A meddig ezek az új színházak föl nem épültek, addig sem a budai, sem a temesvári színészet egész esztendő, önálló és egységes színházi programja erős alapokra nem támaszkodhatik. Addig a mai kis temesvári színház téli bevétele nem képes fedezni egy elsőrendű színház költségvetését, addig a budai színház nyári közönségének részvételére a költségek fedezésében a temesváriak rászorulnak, de addig egy temesvári nyári színház, mint kiegészítő-eszköz sem nyújthatna olyan új forrású jövedelmet, a mely a téli hiányt pótolhatná.

Ezek a tények a számvetés logikai erejével véődtek a köztudatba és ezért valahányszor fölvetődik az együvértartozás lazításának kérdése, vagy éppen a viszony fölbontásáról kezdenek beszélni, nem lehet eléggé hangoztatni, hogy az elhamarkodott szakítás érzékenyebben érintené Temesvárt, mint Budát. Ez ugyan talán mellékesebb szempont, mert akár-melyiket is érintené, egyaránt baj volna. Mert Temesvár és Buda összeházasodott színésze még annyira be nem fejezte mélyen járó nagy miszióját, hogy ma már osztott erővel dolgozhassanak. Ennek a két színészeti stációnak nagy bölcsen azért kellett összeolvadnia, hogy lakossága egykor nagyszámu németségével megkedveltesse a magyar szót. És ismerjük a német véna különösebb előszeretelét a színházi zene iránt, tudjuk hát, hogy Temesvár németajku lakosságát, úgy mint a budai németséget is, nem francia pikantériákkal, hanem énekes darabokkal lehetett a magyar szóra édesgetni. A Temesvár és Buda színészetét vezető gondoskodásnak

1911. június 11.

tehát főként arra kellett és kell még ma is súlyt vetnie, hogy a társulat erős képességgel bírjon az operai műsorra is.

Ezért tapasztaljuk, hogy Krecsányi, a kinek iskolájából egy Környei, egy Szánthó került ki, a ki Rózsát kinevelte az Opera színpadáig, a kinek együttesében Andai Blanka, Maleczky Bianka, Bejczy fejlődtek jelentékeny erőkké, főként arra ügyel, hogy az operai együttese elsőrendűen helytálló legyen. Operai műsort produkál, a melyben szerepel: *Tosca* és *Tannhäuser*, *Pillangó kisasszony* és *Hungadi László*, *Karmen* és *Rigoletto*, az *Álarcos bál*, *Fauszt*, *Bank bán*, *A szevillai borbély*, *Hegek alján* stb.

A vidék minden más színházi műsorát felülmuló értékeket találunk a buda-temesvári műsorban. Például a szorosán vett operákat nem tekintve, az operettjei sorrendjében, Offenbach, Konti, Suppé, Veró, Lecocq, Hervé, Strauss János ma bizony a Krecsányi színpadjáról hirdetik legsűrűbben, hogy volt tartalma és értéke az operett-muzsikának is.

Igy azután érthető, hogy Krecsányi így nem rózsákkal vetett. Elvégre a divat divat. A ki szingargató a divatot legalább annyira nem respektálja, a mennyire egy érzékeny dáma szeszélyét respektálni kell, annak bizony nem irigylendő a dolga. Ha Krecsányi nem védi elég körültekintéssel az operai műsort és éppen olyan mértékben és gyorsasággal szalad a divat után, a mennyire a vidéki kollégái sietnek, nem tehet eleget operai kötelezettségeinek; ha nem számolt volna a németiség körében a zenés darabok vonzó erejével, ha nem a magyar ének-szövegek révén igyekezett volna a drámai előadások részére is mindnagyobb közönséget nevelni, ma még nem beszélhetnénk arról, hogy a temesvári színház már nem bír elég befogadó képességgel.

A mint a temesvár-budai viszony erkölcsi alapja, a fejlődő magyarosodás teljes kialakulásával illuzóriussá válik, Krecsányinak a két stáció közül választania kell, az egyiket, vagy a másikat el kell hagynia. De a meddig ez az idő el nem érkezett, addig Krecsányinak becsületbeli és észszerinti kötelessége az eddigi mesgyn kítartani.

B. P.